

Số: /SGD&ĐT-GDTrH-GDTX
V/v Hướng dẫn dạy học môn Ngữ văn
THCS, THPT năm học 2023-2024.

Bến Tre, ngày tháng 8 năm 2023

Kính gửi:

- Các phòng Giáo dục và Đào tạo;
- Các trường Trung học phổ thông;
- Các trung tâm GDNN-GDTX huyện,/thành phố.

Tiếp theo công văn số 2029 /SGD&ĐT-GDTrH-TX ngày 17/8/2023 của Sở Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT) về việc hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ Giáo dục trung học năm học 2023-2024; Sở GD&ĐT hướng dẫn dạy học môn Ngữ văn cấp Trung học cơ sở (THCS), cấp Trung học phổ thông (THPT) năm học 2023-2024 như sau:

I. Về thực hiện chương trình giáo dục phổ thông

1. Về thực hiện chương trình Giáo dục phổ thông 2006

1.1. Về thực hiện chương trình đối với lớp 12 (THPT) lớp 9 (THCS)

a) Thực hiện dạy học chương trình hiện hành theo hướng dẫn tại Công văn số 3280/BGDĐT-GDTrH ngày 27/8/2020 về việc hướng dẫn điều chỉnh nội dung dạy học cấp trung học cơ sở, trung học phổ thông. Khi xây dựng kế hoạch dạy học các môn học, lưu ý tăng cường bổ trợ các nội dung theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 để chuẩn bị cho học sinh lớp 9 học lên lớp 10 theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

b) Đối với lớp 12 Chương trình Giáo dục thường xuyên, thực hiện dạy học theo Chương trình GDTX cấp THPT ban hành kèm theo Quyết định số 50/2006/QĐ-BGDĐT ngày 07/11/2006 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT, cùng với các văn bản hướng dẫn hiện hành có liên quan¹. Đối với lớp 9, thực hiện dạy học theo Chương trình Bổ túc THCS ban hành kèm theo Quyết định số 48/2002/QĐ-BGDĐT ngày 27/11/2002 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT.

c) Đối với trường THPT chuyên Bến Tre, thực hiện đúng chương trình trường chuyên và triển khai đầy đủ các chuyên đề chuyên sâu dành cho học sinh chuyên Văn.

1.2. Thực hiện đổi mới phương pháp dạy học

a) Căn cứ Hướng dẫn thực hiện chương trình giáo dục phổ thông hiện hành theo định hướng phát triển năng lực và phẩm chất học sinh từ năm học 2017-2018², tiếp tục thực hiện đổi mới phương pháp dạy nhằm nâng cao chất lượng dạy học. Đổi mới phương pháp dạy học theo chuẩn kiến thức, kỹ năng, không có nghĩa là giúp học sinh ghi lại nội dung bài học trong Hướng dẫn thực hiện chuẩn kiến thức, kỹ năng hoặc lên lớp chỉ chú trọng một vài phương pháp dạy học mới như thảo luận nhóm, nêu vấn đề... mà phải vận dụng, kết hợp các phương pháp dạy học (kể cả phương pháp dạy học truyền thống) phù hợp với

¹ Công văn số 8298/BGDĐT-GDTrH ngày 21/9/2009 về hướng dẫn thực hiện phân phối Chương trình GDTX cấp THPT; Công văn số 2070/SGD&ĐT-GDTrH-TX ngày 21/9/2020 của Sở GD&ĐT về việc hướng dẫn thực hiện điều chỉnh nội dung dạy học và kiểm tra, đánh giá học viên theo học Chương trình GDTX cấp THCS và cấp THPT. Việc kiểm tra, đánh giá kết quả học tập và hạnh kiểm của học viên được thực hiện theo Quyết định số 02/2007/QĐ-BGD&ĐT ngày 23/01/2007 và Thông tư số 21/2021/TT-BGDĐT ngày 01/7/2021 của Bộ GD&ĐT.

² Công văn số 4612/BGDĐT-GDTrH ngày 03/10/2017 của Bộ GD&ĐT.

đặc trưng bộ môn giúp học sinh khám phá, lĩnh hội kiến thức một cách chủ động, nhằm phát huy tính tích cực học tập của học sinh.

b) Đổi mới phương pháp dạy học cần chú trọng hơn nữa chuẩn về kỹ năng, nhất là hoàn thiện kỹ năng đọc hiểu văn bản theo đặc trưng thể loại, nhằm giúp học sinh không chỉ đọc hiểu văn bản được chọn giảng trong chương trình mà còn có khả năng đọc hiểu văn bản ngoài chương trình để chuẩn bị tốt cho việc vào học chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

c) Chú trọng rèn luyện cho học sinh phương pháp tự học, tự nghiên cứu sách giáo khoa để tiếp nhận và vận dụng kiến thức mới thông qua giải quyết nhiệm vụ học tập đặt ra trong bài học; dành nhiều thời gian trên lớp cho học sinh luyện tập, thực hành, trình bày, thảo luận, bảo vệ kết quả học tập của mình; giáo viên tổng hợp, nhận xét, đánh giá, kết luận để học sinh tiếp nhận và vận dụng.

d) Đổi mới phương pháp dạy học không tách khỏi kiểm tra đánh giá. Trong quá trình dạy học, việc đánh giá học sinh không chỉ để xếp loại mà còn để khích lệ học sinh hứng thú học tập, tư vấn giúp học sinh tìm ra cách học phù hợp nhất.

1.3. Đối với việc hướng dẫn học sinh ôn luyện môn Ngữ văn làm bài thi tuyển vào lớp 10 cần lưu ý:

- Tổ chức ôn tập kiến thức theo đúng chuẩn kiến thức; phải giúp học sinh hiểu, nhớ chính xác kiến thức Văn học, Tiếng Việt... đã học để vận dụng tốt trong việc làm bài thi, bài kiểm tra theo tinh thần đổi mới kiểm tra đánh giá kết quả học tập của học sinh theo hướng phát triển năng lực. Đặc biệt chú trọng đọc hiểu văn bản ngoài chương trình.

- Cần chú ý rèn luyện kỹ năng vận dụng tiếng Việt trong đọc hiểu văn bản cũng như trong tạo lập văn bản như: viết đúng ngữ pháp, rõ ràng, trong sáng; biết tổ chức liên kết câu, đoạn văn để diễn đạt một nội dung nào đó.

- Tuyệt đối không dạy học theo kiểu nhồi nhét, dạy bài mẫu,... làm hạn chế tư duy sáng tạo của học sinh.

2. Về thực hiện chương trình Giáo dục phổ thông 2018

2.1. Về thực hiện chương trình Giáo dục phổ thông 2018 đối với lớp 6, 7, 8 (THCS) lớp 10, 11 (THPT)

a) Việc triển khai thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông 2018 thực hiện theo hướng dẫn tại Công văn số 2029/SGD&ĐT-GDTrH-TX ngày 17/8/2023 của Sở GD&ĐT về việc hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ Giáo dục trung học năm học 2023-2024.

b) Đối với lớp 6, lớp 7, lớp 8 Chương trình Giáo dục thường xuyên, thực hiện dạy học theo Chương trình Giáo dục thường xuyên cấp THCS ban hành kèm theo Thông tư số 36/2021/TT-BGDĐT ngày 24/12/2021 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT. Đối với lớp 10, 11 thực hiện đầy đủ thời lượng, nội dung đã quy định trong Chương trình GDTX cấp THPT³.

c) Đối với trường Trung học phổ thông chuyên Bến Tre, việc thực hiện môn chuyên và chuyên đề học tập thực hiện theo Công văn số 2234/SGD&ĐT-GDTrH-TX ngày 30/8/2022 của Sở GD&ĐT.

2.2. Về đổi mới cách dạy và cách học môn Ngữ văn

a) Tăng cường hơn nữa việc phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của học sinh trong quá trình học tập môn Ngữ văn; dành nhiều thời gian cho các hoạt động thực hành, vận dụng, trình bày, thảo luận để rèn luyện kỹ năng đọc, viết, nói, nghe và cảm thụ thẩm mỹ theo yêu cầu, mức độ với từng lớp học, cấp học. Trong quá trình dạy học, giáo viên cần

³ Thông tư 12/2022/TT-BGDĐT ngày 26/7/2022 của Bộ GD&ĐT Ban hành Chương trình GDTX cấp THPT.

giao nhiệm vụ học tập rõ ràng, phù hợp với khả năng của học sinh; nêu cụ thể các yêu cầu về sản phẩm mà học sinh phải hoàn thành, chú trọng kiểm tra, đánh giá, hỗ trợ, động viên học sinh thực hiện nhiệm vụ học tập.

b) Xây dựng kế hoạch bài dạy và tổ chức dạy học môn Ngữ văn theo hướng tăng cường rèn luyện cho học sinh phương pháp đọc, viết, nói và nghe; thực hành, trải nghiệm tiếp nhận và vận dụng kiến thức tiếng Việt, văn học thông qua các hoạt động học ở trong và ngoài lớp học.

Đối với dạy đọc, xác định rõ mục đích giúp học sinh biết cách đọc và tự đọc hiểu được văn bản; qua đó hình thành phẩm chất, nhân cách học sinh. Coi ngữ liệu là phương tiện và việc tìm hiểu ngữ liệu là cách thức để hình thành, phát triển năng lực đọc hiểu văn bản. Bên cạnh việc giúp học sinh hiểu được nội dung và hình thức của văn bản, cần chú ý trang bị cho học sinh công cụ, cách thức để đọc hiểu các văn bản cùng thể loại hoặc loại hình với văn bản được học. Giáo viên có thể đưa ra những gợi ý, chỉ dẫn để giúp học sinh đọc nhưng không lấy việc phân tích, bình giảng của mình để áp đặt hay thay thế cho những suy nghĩ của học sinh; tránh đọc chép và yêu cầu học sinh ghi nhớ kiến thức một cách máy móc. Gắn dạy đọc với các hoạt động dạy viết, nói, nghe, thực hành tiếng Việt và các hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp phù hợp với từng lớp học, cấp học.

Đối với dạy viết, chú trọng yêu cầu học sinh hình thành ý tưởng, biết cách trình bày ý tưởng một cách mạch lạc, sáng tạo, có sức thuyết phục để qua đó rèn luyện tư duy và cách viết các kiểu văn bản. Tập trung vào yêu cầu hướng dẫn học sinh thực hiện các bước tạo lập văn bản. Ở mỗi bước, giáo viên có thể sử dụng, khai thác ngữ liệu minh họa một cách hợp lý giúp học sinh hiểu được đặc điểm hình thức, ngôn ngữ, phương thức biểu đạt của từng kiểu văn bản; từ đó, giúp học sinh hình thành kỹ năng viết của mình. Xây dựng và tăng cường sử dụng các bài tập dạy viết gắn với các tình huống thực tiễn và giả định để học sinh nhận thức được mối quan hệ giữa yêu cầu học viết trong nhà trường với nhu cầu tạo lập các sản phẩm viết trong đời sống.

2.3. Về thực hiện hiệu quả các phương pháp và hình thức kiểm tra đánh giá

a) Việc đánh giá học sinh trong môn Ngữ văn cần đảm bảo nguyên tắc phát huy được những mặt tích cực của cá tính, trí tưởng tượng, năng lực ngôn ngữ, năng lực văn học, năng lực tư duy hình tượng và tư duy logic của học sinh.

b) Tập trung thiết kế và sử dụng các câu hỏi, bài tập yêu cầu học sinh vận dụng kiến thức đã học và kỹ năng đọc, viết, nói, nghe vào bối cảnh và ngữ liệu mới; tạo cơ hội để học sinh khám phá những tri thức mới, đề xuất ý tưởng và tạo ra sản phẩm mới; gợi mở những liên tưởng, tưởng tượng, huy động được vốn sống vào quá trình đọc, viết, nói, nghe.

c) Trong đánh giá kết quả học tập cuối kì, cuối năm học, cuối cấp học, tránh dùng lại các văn bản đã học trong sách giáo khoa làm ngữ liệu xây dựng các đề kiểm tra đọc hiểu và viết để đánh giá chính xác năng lực học sinh, khắc phục tình trạng học sinh chỉ học thuộc bài hoặc sao chép nội dung tài liệu có sẵn.

d) Khuyến khích việc xây dựng và sử dụng các đề mở trong kiểm tra, đánh giá để phát huy cao nhất khả năng sáng tạo của học sinh. Xây dựng bộ công cụ đánh giá để hạn chế tính chủ quan, cảm tính của người chấm. Khi nhận xét, đánh giá các sản phẩm của học sinh, cần tôn trọng và khuyến khích cách nghĩ, cách cảm riêng của học sinh trên nguyên tắc không vi phạm những chuẩn mực đạo đức, văn hóa và pháp luật.

II. Tập trung đổi mới sinh hoạt tổ chuyên môn

Tập trung đổi mới sinh hoạt chuyên môn của tổ, nhóm chuyên môn đối với môn Ngữ văn dựa trên Nghiên cứu bài học. Tăng cường các hoạt động dự giờ để giáo viên có cơ hội

chia sẻ kinh nghiệm trong dạy học môn Ngữ văn theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực học sinh.

Tăng cường các hoạt động trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm về xây dựng kế hoạch dạy học môn Ngữ văn thông qua hội nghị, hội thảo, học tập, giao lưu giữa các nhà trường nhằm đáp ứng yêu cầu của Chương trình giáo dục phổ thông môn Ngữ văn theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

Xây dựng và khai thác có hiệu quả kho học liệu trực tuyến trên hệ thống Quản lý học liệu dùng chung của Sở Giáo dục và Đào tạo.

Sở GD&ĐT yêu cầu các phòng GD&ĐT, các cơ sở giáo dục nghiên cứu tổ chức thực hiện tốt các nội dung nêu trên. Trong quá trình thực hiện, nếu có khó khăn, vướng mắc cần liên hệ với Phòng Giáo dục Trung học - Giáo dục thường xuyên để được hướng dẫn thực hiện.

Nơi nhận:

- Như trên (để thực hiện);
- GD Sở GD&ĐT (để báo cáo);
- T.Tra Sở (để phối hợp);
- Lưu: VT, Website Sở.

**KT.GIÁM ĐỐC
PHÓ GIÁM ĐỐC**

Võ Văn Bé Hai